

Свој редакције и админ.
Космајска ул. бр. 22.

Стлес се дају у админист.
— Цена утврђена —

Исплаћена се писма не
имају. Рукописи се не
враћају.

Писма, рукописе, новац
и остало што се односи
на лист, слати власнику
листа

СТРАЖА

СЛОБОДОУМНИ ОРГАН ЈАВНОГ МИШЉЕЊА

ТЕЛЕФОН УРЕДНИШТВА 1092

Изази сваки дан у 6 ч. пре подне

ТЕЛЕФОН ШТАМПАРИЈЕ 1092

Адреса за телеграме:
„СТРАЖА“ — БЕОГРАД
Преплата за Србију
на пошти:
на годину дин. 12.—
„ шест месеци „ 6.—
„ три месеца „ 3.—
„ један месец „ 1.—

Преплата за иностранство
на пошти:
на годину дин. 30.—
„ шест месеци „ 15.—
„ три месеца „ 7.50

Руска офанзива

Сјајна руска победа

Букурешки „Виигорул“ од 12 децембра, доноси, да су Руси у последњим борбама на Висли заробили 11000 Немаца и огроман ратни плен.

Борба на Торлаку

Ко је видео утврђења која су Аустријанци израдили на Торлаку, тај се и могао уверити, да су Аустријанци били решени да пошто, пошто Београд задрже у својим рукама. Утврђења су неоспорно била модерно израђена. Торлак је био уплетен сав жицом, тако да је нашем пешаку апсолутно јуриш био немогућ.

Ровови дубоки; грудобрани дебели да им ни пољско зрно није могло вишта нашкочити. Остало је једино да борбу реши тешка хаубичка артилерија. И збиља она ју је успешно и решила.

У 9 сати пре подне 1 тек. м-ца наша хаубичка артиљерија почела је дејствовати на утврђени положај и до 3 сати по подне, својим тачним и брзим дејством принуди непријатеља на предају. Непријатељска војска на пом. положају као под командом бацила је пушке и у масама почела прилазити нашој војсци на предају. Видевши то непријатељ, он је својом артилеријом почео да туче његове пешачке ровове што је још више наг нало његове војнике да беже и да се предају.

После пада Торлака отишао сам на лице места где сам између многобројних лешева непријатељских нашао и једног Аустријског поручника по народности Хрват где тешко рањен лежи у рову. Упитах га где је њихова војска? одговорио ми је да је се сва редала изузимајући један мали део који се је спасао и побегао. На предају нас је натерало вели поручник оно сјајно дејство Ваших хаубица од чијих зрна још у лету наши војници изгубе присуство духа.

Тако је хаубичка артиљерија решила борбу на Торлаку.

Слава нашим хаубицама, хаубичким официрима, подофицирима и војницима.
14-ХП-1914 г. ж. м.
Београд.

Састанак краљева

БУКУРЕШТ, 11 дец.

У овдашњим политичким круговима са крајњом мажњом исчекују резултат конференција скандинавских краљева у Малми. По једној вести из Рима Шведска, Норвешка и Данска изјавиће да ће се држати неутрално за све време рата.

РАБОШ

Боловала земља једна,
Ал јој нема лека,
Био један „ратни поход“,
Али кратког века.
Била једна „силна војска“,
Ал' се растурила;
Била једном Аустрија,
— К'о да никад није била...
Б-ца

Одведени у ропство

Милаш Станојевић, зидар
40 година стар. Оставио жену и дете.

Марко Јаркић, стаклорезац
26 година стар. Оставио жену.

Сви ревизори „Страже“ из унутрашњости треба одмах да измире сбачун за претшли месец (од 1 до 17 новембра) и да изплате ранија своја дуговања.

Преплата на „Стражу“
стаје један динар месечно.

Са француско-немачког фронта

— Из забележака једног аустријског официра, који се борио на франц. бојишту.—

Ја похитих тамо. Стража је благовремено напустила шанап и склонила се од граната. У том ми један ординанс јави да су французи напали на једну другу стражу. Такође ми је рекао, како наваљују французи и на леви бок.

Услед тога био сам приморан да издам заповест, да се повучемо за 200 метара. Успео сам за кратко време сакупити своје људе. Послао сам одмах извиднице да разгледају шуме. После краћег времена извидница се врати и јави ми да непријатеља у шуми нема! Могао сам опет да заузем своје раније позиције. То смо морали у толико пре, што је непријатељ већ био на нас отворио силну ватру. Али ма колико да је ватра била јака, није била тако опасна, јер французи су нас подбајивали.

Продужио сам борбену линију од кланца до шуме.

Али одмах сам увидео да је позиција на левом крилу била и сувише слаба да одоли навали непријатеља. Отишао сам мајору и рекох му ово. Мајор је и сам увидео ово али ми рече да се пошто пото држимо. Уједно обећао ми је и помоћ. Ту смо ноћ провели у чаркању. У јутру стигао нам је један всд као појачања. Но њега нисам могао да употребим одмах за борбу непријатељ га беше приметно и беше осуо убиствену ватру на њега. Бацио сам га у шуму. Почеле су нас засипати гранате али срећом ни једна није експлодирала. Пуна двадесет и четири часа је прошло а ми нити спавамо нити се чиме заложисмо, сем што пописмо по неколико гутаља ракије.

Освануло је и недеља и французи, који су хтели по сваку цену да пробију нашу борбену линију навалише на

нас. Напад је вршен са три пука.

Французи на сасвим други начин пуцају. Они леже скривени, затим се сасвим изненада дижу, исвале своје пушке и опет лежу.

Јутро је прошло на миру, јер су гранате фијукале далеко преко наших глава. Кад кад на мој би батаљон налетела по која чета непријатељска. Ми смо будни пазили и чим би се непријатељ указао ми би избацили по метак. Заклоњени смо били иза дебелих стабли, те нам је тако пошло за руком да непријатељу нанесемо тешке губитке, међутим, ми нисмо имали ни један губитак. Најзад је стигло обећано појачање и ја га одмах послах против непријатељских чета, које су снажно налетале на нас. И моје десно крило сам послао против непријатеља, док сам ја са центрумом морао држати позицију по сваку цену, јер сам тиме штитио с бока ону чету, која је већ почела да дејствује против Француза.

Наједном Французи отворише јаку артиљеријску ватру на моју позицију. За неколико тренутака изгубио сам два официра и око 20 војника. Губитци су били огромни према стању мога батаљона и ситуације у коме сам се налазио. Обузело ме неко нерасположење. Али у ушима ми је непрестано зујало: позицију пошто пото морате држати. Скупао сам људе и рекао сам им да морамо по сваку цену да бранимо позицију.

Још четврт часа делило нас је од мрака. Али минути су пролазиле тако полако као вечност. Срећом гранате почеше да се распрскавају далеко од нас. Французи су вероватно држали да се иза нас налази резерва. Ми одајемо. Међутим, мрак се спу-

шта полако. Најзад нас густ мрак заогрну својим копреником. Палба је почела да малакшава, најзад је сасвим престала. Ми осетисмо како нам се велики терет скиде са душе: Французи бежу одустали од своје намере да нам пробију центар. Ја сам био сасвим измучен, а исто тако и моји војници.

Пувих чет дана били смо у непрекидној борби. Лица нам бежу потамнела, очи нам се поднадуле усне набрекле и испуцале и крв је текла из ране. Војници одмах потражише одморште. Сваки се иззвалио на земљу, гревукав преко главе шињел. И ко сам био мртав уморан опет сам отишао до мајора, да му јавим да смо остали на положају.

Сутрадан у 11 часова пре подне стигао је други батаљон, који нас је одменуо!

Ратничка пошта

Свима болницама у Србији

Мој син Младен Бабић војник 10 хаубичке батерије кадровац рањен је 30 октобра тек. год. у борби код Ваљевске Каменице одакле га је наредник батерије г. Живота Милановић колима упутио у ваљевску болницу.

Но како је тога дана наша војска евакуисала Ваљево, то је и мој син Младен отеран на железничку станицу ради преноса возом у унутрашњост.

Од тада па до данас није ми се јавио нити ма што знам о њему па ни његов наредник код кога сам био 13 ов. мца.

Стога молим све болнице као и његове другове која ма шта знају о њему да ми јаве.

С поштовањем
отац Андрија Бабић
из Јуковца
среза Лепенског
окр. Крагујевачког

Дочек Српске војске у Београду

Јуче 2 децембра, на дан Цара Уроша Српског, био је најсвечанија и најрадоснија дан за нас Србе а специјално за Београђане. Јуче је био наш Ускрс и ми Београђани имамо пуно разлога да овај дан прослављамо док траје Српског имена и Српског племена.

Били смо 13 дана и 13 ноћи под јармом аустриског дивљаштва, преживљавали смо горке дане, јер смо својим рођеним очима гледали како аустриска чума, убија, веша и злоставља нашу браћу, били смо очевидци како аустријски војници пљачкају имаовину наше избегле браће гледали смо, па не можемо да дођемо себи, кроз су аустријски „културни“ команданти на сред Теразија пред Балканом направиле вешала и на њима обесили, извршивши прво „културно“ дело. — Михајла Радојчића из Раче, За тринаест дана и тринаест ноћи нисмо смели да се крећемо слободно у својој рођеној престоници, сваки је од нас био потрзан и узнемиран од њихових власти. Душа и срце нам је плакало за Српском слободом. Ми смо најбоље увидели и осетили аустријску културу кад су онаг дана објавили плакатама, да ће се издавати помоћ аустроугарским поданицима, који су се затекли у Београду.

А нашу сиротињу купили су њихови пијани перјаници, интернирали их и одводили у ропство. Колико је наших поданика обешено и убијено то ће се увидети доцније.

Али јуче, — око 8 часова пре подне када се појавио од Споменика први српски коњаник: поднаредник Сава Петровић, наше становништво је као електризовано било већ на окупу код Звездаре, — синило нам је српско сунце. Жене, деца и људи љубили су му ногу, руку, љубили су коња његова и са сузним очима говорили су: Живели Срби браћо, јунаци и осло-

бодиоци Српства и Српског имена, живео Српски Опанак. Пешкири, новци и цвеће спуштани су српском коњанику на крилу. А он је плачући од радости поносито узвикнуо: „Сад морам даље, да видим где се налази швапска комора па да јавим моме старешини.“ Као тига летео је његов коњић радујући се што је први ушао у Српску престоницу да донесе вест да је Српска Храбра Узданица, потукла и изгонила нечастивог са нашег земљишта.

Са свију страна изишао је свет да види наше спаситеље и ослободоце. За тила час биле су свуда намештене српске тробојке, оној радости и клицању није било краја нити се може то описати. Под највећом грмљавином топова које је разбијени Шваба из монитора палио, улазиле су прве извидничке патроле, међу којима се нашао и жандармериски наредник Милун из Самалског кварта, за овима су следовали коњачки одреди поручника Пауновића и мајор Миће.

— Краљ у Београду —

Мало затим код „Славије“ појавио се и аутомобил. Ту је био Њ. В. Краљ Петар са својим ађутантом. Дакле наш краљ, кога су аустријски официри већ били заробили у Нишу, појавио се међу првима. Сад је тек маса акамовала краља недавни аутомобилу да прође, гледала су краља и плакали од радости. Клицање и поздрављање краљу и војсца, било је тако силно, да се топовски пуцњи нису ни чули губили су се у оном силном одушевљењу масе.

Свет је непрестано излазио из побочних улица и бурно поздрављао војнике, бацајући цвеће и дајући новац нашем славном српском опанку.

Долазак Престолонаследника и Принца Ђорђа

Око 11 часова појавио се

опет код „Славије“ и други аутомобил. У аутомобилу су седели Престолонаследник Александар и наш љубимац Принц Ђорђе. Свет је заставио аутомобил поздрављајући дуго оба брата јунака, личне синове нашег доброг Краља.

Војска — коњичка дивизија промиче непрестано улицом. Краљ је отишао у Саборну Цркву да се помоли и заблагодари Српском Богу. Звона на Саборној Цркви трштала су а свет је био просто опијен у мору одушевљења. Пред дворем су већ сами Београђани образовали дворску стражу а један се поста-рао да истакне и српску тробојку.

Кад се вратио краљ из цркве, многобројне масе света чекале су краља да га поново поздраве. Ту је понова од светине задржан краљев аутомобил и поздрављању не беше краја. Краљ је био усхићен и на лицу су му се приметале сузе радоснице.

Дочек војводе Степе у Београду

Мало доцније стигао је и трећи аутомобил опет код „Славије“ и ту се зауставио. Изашао је војвода Степа и потпуковник Милан Гр. Миловановић „Пилац“. Жене и деца ухватили су војводу Степу са свију страна љубећи га у руку а Циганке и ногу кличући му: живео војвода Степа. Он се бранио од жена и деце али жене и деце не пуштају га већ га стално љубе. Најзад је једва успео да се попне понова у аутомобил, заједно са г. Миловановићем и одвезли су се ка Теразијама.

Војвода Вук Поповић

Поред кафане „Три Селак“ ишао је војвода Вук Поповић са својом четом, увек скроман и солидан али овог пута радостан видевши нас тако усхићене и одушевљене. Дечаци су га познали и поздрављали кличући му „жмјеве војвода Вук“ он је живел шећи се одговарао: „народ“ сви ми и цео Српски и умии

су све њих: Миланову мајку сестру му девојку, снају од брата му, који је годину дана раније био погинуо на Жељевом Пољу, на Брегалници, и двоје нејаке деце, извели изван куће и ту их, у једноме јарку, све кундачки поубијали и побацали једно на друго. После су сву стокку отерали, све што се могло однети однели, па овда зграде и стогове неовршена жата попалили.

Не могу да опишем, како је било Милану кад је све ово видео. Али он је био прави јунак. Стегао је срце; ни сузе није пустио, и ако су му се груди целале од бола.

Одмах се вратио у команду и јавио се своме команданту. Све му је испричао. Своје је казивање завршио речима.

— Ето, господине, сад ваше никога немам. Све су ми побили и уништили проклети

дана, да оду до свога села и да виде шта је било с њиховима на дому.

Старешине су им одобравале ово одсуство.

Међу онима, који су овом приликом ишли на одсуство, био је и неки Милан из Мачванскога Прњавора.

Кад је отишао кући, имао је шта и видети: пред полазак у рат био је оставио пуну кућу и чељади и свега богатства, а сад је тамо нашао само згариште и непобусане гробове.

Аустријанци су му стара оца одвели везана у Лешницу и тамо га са осталим угледним људима из онога краја премлатили. Кад су старца повели од куће, чељад су се била поплашила и почела плакати за њим. То је наљутило аустријског официра, који је командовао онима, што су хватали наше виђеније људе по Мачви, па је наредио, те

својих на дому.

У борби од 23. октобра доста је тешко рањен. Шрапнел му је скоро раздробило лево раме. Сад лежи у болници, али једнако распитује лекаре и болничаре, кад ће макар малко прездравити, да може опет у борбу.

Жене и Аустријанци

Како су се понашале наше београђанке, за време аустријске окупације најбоље ће показати овај пример са женом, једног нашег мајстора који се по дужности затекао ту.

Аустријанци су се размишљали као жути мрави по Београду. Свуда су они обилазили куће са жандармима или наоружаним војницима тражећи „комитације“. Аконто те дужности они су и пљачкали и улазили онамо где су год наишли.

Ако је било време ручку нико није ни помишљао на ручак сви мушкарци дали тсу се на посао. Дечаци и старци, спроводили су аустријску комору, која није имала времена да прође преко Саве, а други су опет спроводили заробљенике што су их наша деца и жене разоружавале. На све стране орила се песма и свирка, и то по највећој киши и треску аустријских топова. Све су кафане, које су до јуче биле затворене убрзо отворене и свет је улазио у њих и живот је почео у велико.

Ми смо јуче доживели најрадоснији и најсрећнији дан у животу, дочекали смо нашу храбру и јуначну Српску војску, и ако смо тринаест дана и тринаест ноћи туговали и јецали под аустријским јармом, ипак смо чврсто веровали: да ће нас наша храбра српска мишица ускоро ослободити. Наша славна и јуначка војска учинила је оно што ће се цео свет задивити, што ће се спомињати док траје српског имена, а поред таквих јунака Српски род мора стално да живи. Наше потомство поносиће се оваквим претцима.

Добро нам дошли јунаци са Космаја. Ви сте, борећи се за Српски род и Српску слободу, физички доста уморени али се на нашим лицима огледа челични дух и енергија која ће вам, с надом у Српску праведну ствар и Српског Бога, дати новог полета да нечастивог сасвим уништите. Наше мисли и наше наде уперене су у вас и ми смо увек с мислима код Вас.

Хвала Вам јунаци и соколови ви сте осветлили Српски образ и Српско оружје.

Пошто ћемо редовно доносити у листу имена оних лица, која су од стране Аустријанаца одведена, то молимо њихове породице и ближе познанике да нам достављају имена ових.

Иде у своју чету.

Милан је и пре тога био ваљан војник, али од сада му није било равна у чети. У свима борбама био је прави соко. Тукао се као лав, и уживао је, кад би опазио, да је пушком оборно кога од противника. А највеће му је било уживање, кад би при јурушу упао међу непријатељске војнике и ту бацио бомбу. У утамињавању противника он је светио погибију

својих на дому.

У борби од 23. октобра доста је тешко рањен. Шрапнел му је скоро раздробило лево раме. Сад лежи у болници, али једнако распитује лекаре и болничаре, кад ће макар малко прездравити, да може опет у борбу.

Жене и Аустријанци

Како су се понашале наше београђанке, за време аустријске окупације најбоље ће показати овај пример са женом, једног нашег мајстора који се по дужности затекао ту.

Аустријанци су се размишљали као жути мрави по Београду. Свуда су они обилазили куће са жандармима или наоружаним војницима тражећи „комитације“. Аконто те дужности они су и пљачкали и улазили онамо где су год наишли.

Ако је било време ручку нико није ни помишљао на ручак сви мушкарци дали тсу се на посао. Дечаци и старци, спроводили су аустријску комору, која није имала времена да прође преко Саве, а други су опет спроводили заробљенике што су их наша деца и жене разоружавале. На све стране орила се песма и свирка, и то по највећој киши и треску аустријских топова. Све су кафане, које су до јуче биле затворене убрзо отворене и свет је улазио у њих и живот је почео у велико.

С. М. Бојанић:

Теби славни граде

О, ти стари и славни граде, вековима су се о твоје тврде зидине разбијале дивље хорде. О, наш бели граде!

Занамтио си многе господаре. Имена разна ти си нам мењо; наш мили и бели-граде.

Натољени са црном душманском крвљу, а потрумен костима наших див-јунака.

Видео си сјајне оклопе и британске хорде драгим камењем и алемима искићене — слушао си вапај измучене раје — гледао си на оштрим кочевима набијене мученике за слободу и веру — хероје прошлих времена.

Бедени твоји беху окићени главама њиховим.

У лагумима твојим, у влази и мемли, умираху без бола и јаука остављајући у њима кости своје.

Док су се њихове жртве мучиле у самртним мукама, докле се над њима у серајима обесних ага и бегова хорјала песма уз звуке харфе — испијајући из позлаћених чаша божански нектар крвавим рукама својим.

И сад наш бели и славни граде, пре можда десетак дана видео си, осетио си, на себи варваре цивилизације култур трегере двадесетог века.

Видео си заставе њихове са црним орловима како се вију али ти си им се смејао, наш бели граде, знајући да те витези твоји неће оставити у канџама црне тичурине, која ће са болним криком одлетети тамо, очерупана, одакле беше и долетела.

А, ти си им се смејао, наш славни и мили бели граде.

СКИЦЕ

— У бесконачност —

Тражио сам нешто у једној радњи.

На вратима је стајало написано: 10 минута затворено.

Мислио сам, хајд' да причекам.

Не десет, него тридесет минута сам чекао, али нисам дочекао.

Најзад се кренух и одох.

Како ми је дотични предмет био потребао, долазио сам неколико пута дневно, спа и сутра дан, али листић горњим натписом стајао је непрестано на вратима.

ФЕЛТОН

Више никога нема

Аустријанци су у овоме рату с нама показали, да човек доиста може подивљати.

Кад су, у почетку августа, Швабе биле упале у Мачву и Јадар, покор су направиле: куће су рушили и палили; старце, жене и децу су мрцварали и убијали.

Векови ће проћи, а у оним крајевима неће се заборавити чуда, што су их овом приликом починили аустријски официри и војници.

Кад смо, после битке на Церу и на Марјановићеву вису код Завлаке, Аустријанце протерали преко Саве и Дрине, многи су наша војници из петог и шестог пука молили своје старешине, да им одобре одсуство од два или три

Аустријанци међу собом

У једној кући где су становали аустријски официри — по народности Немци, између осталих ситница, забележака и ствари које су ту у кући заборавили, нашло се и једно писмо једног аустријског официра што га је писао својој жени. Из садржине писма види се да је он то писмо хтео да пошаље по своје колеги, који је по свој прилици био неки војни курир. Писмо је писано на немачком и ми га доносимо у преводу.

„Београд 9/27 1914

Драги родитељи,

Ево да вам се и из овог једног Београда јавим. Ви треба да знате како смо овде дошли и како нас је дочекало становништво. Ми смо, са пешачким трупма ушли 4 дана после евакуације Београда без борбе. Становништво београдско верно својих традиција позатварало се по кућама, радње су готово све затворене. Нико није хтео ни да чује за наш долазак. Ми се сатрамо у очима ових становника као плачкаши и дивљаци. Томе је највише допринела њихова штампа а повод за то дале су неке наше мађарске трупе у Шапцу и у Мачви, јер заиста постоји нешто у ствари од онога што се о томе у целој европској штампи говори. Нама је представљено да су Шапчани и Лозничани дали повода за то, међутим ја се нисам о томе уверио. Напротив видео сам неколико измасакрираних лешева!

Овде у Београду сви нас музе и право да вам кажем, ми ни један не волимо што смо овде дошли. Дошли смо лепо али да Бог да да изнесемо главе одавде. Сви смо нерасположени. Јуче су дошли око 8 хиљада рањеника, војска је изгубила присуство духа јер сваки дан долазе рањеници у масама. Војницима се стално говори да се иде за Ниш док ми се не мичемо из Београда а трупе се ево

од јуче стално повлаче. Становништво је мирно и не узнемирава нас те отуда верујем да су наши команданти наређивали да се оно оставља, и да су наши давали повод свима несрећама. Ако се одавде повучемо настаће свађа и раздор међу аустријским и мађарским официрима. У осталом мој камарад Ханс рећи ће вам много више.

шаљем рухољуб
Ваш син
Хенри“.

* * *

На коверту је адресовано:

Благородном господину

Едуарду Фајгеру пензионер.

Химбергергасе 24.
Беч Х.

Овај официр је изузетак у аустријској војсци, јер Аустријанци не знају за искреност и истинитост. Ми их бар као такве не позвајемо а не можемо им ни веровати па ма они дубили на главу.

Остали у Београду

Димитрије Михајловић са супругом.

Радивој Јосимчев са породицом

Љубиша Костандиновић из Вољуца Космајска 10.

Александра Драг. Николаћа. са петоро ситне деце.

Марија Симоновић, удова. Г-ђа Јелка Цидићка.

Зорка Беговић са децом.

Лазар Костић са породицом.

Драгомир Стојановић типограф.

Од уредништва

Непријатељска рука учинила је штете и у нашој штампарији. Мало им је било што су нам уништили цинкографију и масу цртежа, већ су нам и пуна шест сандука сло-

ва испретурала и учинили их неупотребљивим.

Услед тога нисмо били у стању да издајемо број на четири стране. Сада, после многих тешкоћа и та је техничка препрека отклоњена и од данас „Стража“ ће излазити на четири стране као и раније.

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

Један велики шерет

Јуче је један београдски лист донео како је рачуноиспитач главне контроле, који је иначе на служби у Општини Београдској услед преоптерећена буџета чинио покушај да се техничко особље Општине Београдске редуцира.

Да би ту своју идеју што лакше привео у дело, колико је велики шерет, шта мислите? — пласирао ју је и у јавности те је на тај начин хтео благовремено да припреми те људе на катастрофу. Кад му је већ прирасла за срце општинска имаовина, зашто је он примао додаток и за оних 4 и по месеца што је био ван дужности. И нека тај мудрац прво укине себи додаток и друге некорисне издатке, а нека остави оне људе који се пет месеци боре са свима незгодама овог рата. То је много практичније.

Полицески указ

У министарству Унутрашњих Дела спрема се један повећи указ о попуњавању места полицеских писара, који су изгинули у рату, а поред овога тим Указом извршаће се и размештај полиц. чиновника.

Дуван за Београд

Јуче је стигла повећа партија криженог дувана за Београд и раздата је малопродавцима у циљу продаје.

Михајло Вељковић

Мах. Б. Вељковић, управник једне штампарије, налази се као командант 3. бат. ком-

бинованог пука на смедер положајима и извештава своје пријатеље да је после жестоких борби остао жив и здрав. Ко шта има, нека му пише као таквом на адресу — Смедерево.

Улазак српске војске

У данашњем броју доносимо понова „Улазак српске војске у Београд“. Ово чинимо због наших читаоца унутрашњости.

Брашно за Београд

Јуче је дотерана већа количина брашна и већ је раздата пекарима, у циљу мешања хлеба.

„Руски Цар“

Ресторација и пивница „Руски Цар“ отворена је и ако је ово отворање скопчано незгодама. Г. Влајко Радовић постао се за добро пиће, јело и услугу те ће публици као и пре бити увек добро услужена.

АРМАН.

КЋЕРИ ГРЕХА И ПОРОКА

Први корак у порок

(11)

ГЛАВА II

— Анђуја! —

Али једног дана дође нешто страшније и од најстрашнијег, катастрофалније и од највеће катастрофе: Мица је дознала да је њен муж вара и то са њеном најбољом другарицом. Ствар је обећавала сензацију првог реда, али је заташкана, јер се Мица задовољила богатом накнадом и слободним животом.

Међутим, муж младе грешнице, који је благодарећи пријатељству своје жене и г. Николаћа, доспео до завидног положаја и који није патао од куда жени 10.000 динара, и од куда свјих шест месеци класа кад је по својој спре-

Пажња

Моли се она г-ђа код које је Драгољуб Савић доселио кућне ствари дајте картом јави Драгољубовом оцу Савићу Босанска улица 12.

У Женеву у Швајцарској установљена је међународна информациона агенција за ратне заробљенике и интернирана лица. Адреса је ове агенције: Agence internationale de renseignements pour les prisonniers de guerre et les internés. Genève. (Suisse). На основу тач 4 чл. 11 опште поштанске конвенције, кореспонденција заробљеника или интерниран. лица предата пошти непосредно или преко извештајних бироа, ослобођена су плаћања поштанских такса.

Штампарији Драг. Грегорића потребан је један старији ученик.

ми иза многих изостајао, направио је лом. Само благодарећи женском детету, он је није најурео као последњу женску.

Међутим, како је он био главни кривац, иако је он невзалаца један, новац потрошио на певачице и сумњиве женске, и ако је он своју жену угурао у грех имао је још толико дрскости да је назове свакојаким и да јој на већ иначе намучену главу својим зликовачком руком мете трнов венац!...

Да, да... даље није могла да говори и госпођа Петровић изнурено паде у наслоњачу. Г. Петровић, који је преко од ње седео и сваку реч нај-

Горе код резервоара долазили су такође мислећи да се у резервоару крију комите и бомбе. Оно, свима нама је познато да су они свуда тражили комите и бомбе, али је од интереса да саопштим дијалог, који се водио између Аустријанаца и жене запред поменутог мајстора. И овај дијалог је у толико интересантнији што је та жена рођена у Срему и влада мађарским језиком.

— Два перјаника — жандарма улазе у двориште а 20 њих наоружаних стоје око оградче чекајући исход истраге.

— Јоригел киваном, поздравите мађарски госпођу.

— Ја не разумем мађарски, ако ви знате српски можемо се споразумети, гласио је одговор.

— Добро, онда ћемо српски говорити. Где вам је војска?

— Војска је на позицијама!

Она не чува нас жене.

— А комите?

— Па и они су тамо.

— Где су позиције око Београда?

— Молим Вас лепо изволте отражити их па ћете их наћи.

Мађар промрмља нешто па онда опет отпоче.

— Где вам је кључ од резервоара?

Госпођа извади кључ и предаде га.

Кад је отварао резервоар, он спази једне мердевине па ће упитати.

— А зашта вам служе ове мердевине код резервоара?

— За оправку цеви?

А кога има доле код цеви?

— Изволите, спустите се доле, па ћете видети, јер ја кад би вам казала да нема никога доле ви ми неби веровали!

Мађар поче да се спушта

доле, али кад дође ва први басамак он аастане и опсовавши нешто мађарски врати се натраг.

— А где вам је улаз за таван? питао је он даље.

— Ево, онамо су врата за таван, мердевине су ту поните се и претресите цео таван!

Мађару се досадио овакав одговор па онда треснувши ногом о земљу рече!

— Знате ли ви да је ово мађарска земља и да се морате управљати по мађарским законима?

— Па свеједно. Мој муж је мајстор и баш сад оправља водовод, који ће послужити и за вас и за нас.

— Знам, знам али ми га плаћамо, одговорио је мађар.

— Па лепо зашто не платите моме мужу кад га ви плаћате. Ја видим да мој муж прима плату од Општине Београдске. И ако вам је неш-

то неправо изволте тражити војску па с њом ратујте. Зашто ви нас жене потржете и шта ви имате с нама. Зар царска војска нема друга после него да жене испитује.

Мађар је погледа попречно па кидну из дворишта, а са њим и они наоружани, што су стајали око плота.

Умољава се она жена и дете, који су бежали испред аустријске извиднице од Белог Потока и Торлака за Београд са мојим стварима, да исте донесу у апотеку г. Михла, брсанска ул. бр. 8. где ће добити престојну награду. Тако исто моле се и она два господина, што су се возила истим колима да ми јаве шта је са осталим стварима нашта ћу им исплатити благодаран.

Н. Радоковић

Пошто ћемо од сутра редовно доносити имена оних лица, који су остала у Београду за време Аустријанаца, како би могли путем новина извештавати у унутрашњост њихове породице, рођаке, пријатеље и познанике то молимо наше поштоване читаоце да нам тачно саопштавају њихова имена, било путем поштанских карата било да сами своје адресе непосредно достављају у редакцију. Саопштења ћемо вршити потпуно бесплатно.

КОЛОНИЈАЛНА РАДЊА ОБРАДОВИЋА И СТАНКОВИЋА

преко пута Народне Банке отворена је. 1—3.

живо...ушао, мењао је гоју. Код последњих њених речи он је био блед као крпа. Али брзо се прибрао. Он је добро разумео њене речи.

Г. Петровић је ћутао. Он је добро, врло добро разумео смисао ове приче. Он је за час њу у мислима прелистао. И збиља, морао је да призна, да је свака страница ове чудне приче испуњена његовим неваљалством.

И г-ђа Петровић је ћутала. И свремена на време у соби се чуо дубок уздах, који је долазио из њихових груди. Обоје су осећали ужасан притисак. Само што је Петровићка осећала да је дошао час, да све сала изкаже. Међутим код Петровића је било

друкше. Он је осећао да се буре сада ближи и кајао се што цео овај ноћашњи препад није учинио путем тисма. Да би се извукао из несносног положаја он покуша да напусти собу. Али његов покушај би ометен криком госпође Петровић, који је ледио крв у жилама.

— Ха! Ха! Ха. Не допада вам се прича. Верујем часни и поштени господине супруже. Пуних десет година вучем ја ваш грех на својим плећима. Десет година вучем крст који је вама био намењен.

Да бих вас спасла од робижашког гуња и казамата, ја сам спала на то, да буметом наложница, да свет испира

ла измислу оца и мајке. Мајко, оче! врисну она и баца се између њих. Петровић је био изненађен овим. Са искривљеним цртама на лицу и разбарушене косе он је блесасто гледао час у своју ћерку час у своју жртву из чијих је уста шибао млаз вруће крви, и квасио скупочену простирку. Невенка се баца на тело своје матере и стаде јој љубити крвава уста. Петровић се диже и немо посматраше шта се све око њега догађа, затим прште у грохотан смех и седе поред своје жртве. Кад је после неколико тренутака дошла полиција са младом Невенком, која је одмах ствар пријавила кварту,

Петровић је седео још један век поред своје жене и умакајући прст у већ усирену крв шарпао је по патосу. — — —

— Историја се понавља —

Док се у кући г. Петровића одиграла ова крвава драма, у соби г. Нулића водио се жив разговор између њега и г. Јовановића.

— Да, да колега, тако је као што вам кажем. Не мојте се на мене ни мало љутити због моје отворености. Ја сам вам друг, пријатељ, и ја бих то исто и од вас очекивао!

Јовановић је ћутао. Саопштење, које му је дао његов колега Нулић било је поражавајуће.

(Наставиће се)

На зимовник

КОЗЕ и ОВЦЕ примаћу на зимовник. Имам празовита јарца, добре расе. Ко има козе нека доведе ради оплођења. Имам и

МЕДА У САЋУ ПЛАНИНСКОГ

коме треба нека похита. Тако исто имам повећу количину парадајза у флашама добро укуваног на продају.

МИЛ. ПАЈЕВИЋ

економ — пчелар Московска ул. бр. 45

Обућарској радњи

Милехка Р. Милетића

КРАГУЈЕВАЦ

потребни су 6 обућарских радника за мушки и женски посао. Зарада добра. Посао сталан.

5-5

Радња Хајима Н. Тесте

КНЕЗ МИХАЈЛОВА УЛ. БР. 28. ОТВОРЕНА ЈЕ СВАКИ ДАН

и препоручује пошт. муштерији леп избор шифонова за костиме и хаљине нарочито у црнини и шегеи, порхета за хаљине и домаћег као и белог у разним квалитетима, Марама вунених, чарапа мушких и женских вунених, рукавица топлих, Сомота црног и у боји као и платна сваковрсног за чаршаве и друге домаће потребе. Све робу продаје по старим ценама.

399 -12- С ПОШТОВАЊЕМ ХАЈИМ Н. ТЕСТА

Две ПИСАЋЕ МАШИНЕ, ЈЕДАН А-МЕРИКАНСКИ СТО ко има на продају, нека јави уредништву овога листа. -6-

Поручбике за књижару М. Ив. Живковића и Комп. могу се слати сваког дана. 7-10

Ужичних производа и других ДЕЛИКАТЕСА

ПРЕПОРУЧУЈЕ РАДЊА

ЈОВАНКЕ ГРУЈИЋ

Сремска улица до кафане „Мали Војник“

Нарочито препоручује увек свежег печења, кобасица, саламе, салфаладе, дебреџинера, шунке, сланине, сира (кашкаваља), српског сира. Цене су солидне, а услуга у свему брза и тачна.

110 -11-

Шлеског угља

првог квалитета динара 7.50 сто килограма без

подвова. Може се добити на стоваришту Српске Банке. Стовариште је на Сави (Бара Венеција) Новац се полаже код Српске Банке преко пута гвожђарске радње Ранка Гођевића на Сави.

1-10

Црвени Крст

моли за поклоне: новаца, душека, гаћа, чарапа, сламарица, кошуља, јоргана, јастука, поњава, ћилима, шареница, пешкира, марама, назувица, опанака, ципела, анула и посуђа.

Печаторезачка радња ИЗ БЕОГРАДА

Мирка Ерленвајна

Обреновића улица преко пута „Руског Цара“ у Нишу

прима поручбине штамбиља и печата. Гравира златне и сребрне ствари израђује брзо и солидно по умереној цени. На захтев шаље свој илустровани ценовник.

-7-

ЧУВЕНИ СА ЈЕВТИНОЋОМ И БОГАТИМ ИЗБОРОМ НОВИ МОДЕ САЛОН

ЖЕНСКИХ ШЕШИРА и разкоз материјала

почео продају колекција добивених за ову сезону. Модискињама знатан рабат. Оправке врши по спуштеној цени. Стан у дворишту Краља Милана улица бр. 120, идући „Славији“ — у сопственој кући. С. М. ЛАЗАРЕВИЋ

-11-

ШТАМПАРИЈА

Драг. Грегорића и Друга

БЕОГРАД

Космајска улица бр. 22.

БЕОГРАД

Препоручује се поштованом грађанству за израду сваковрсног штампарског посла као: часописа, циркулара, вињета, свадбених позивница, вереничних карти, посмртних листа

Штампарија је снабдевена са најмодернијим новим словима, шарама и линијама.

Штампарија је снабдевена са четири штампарске машине и две СЕЦ МАШИНЕ за слагање, да би могла сваки посао израдити на потпуно задовољство пошт. своје муштерије.

Израда је чиста и брза, — Цена умерена.

Број 309
Редакције и админ.
Космајска ул. бр. 22.
www.nb.rs
Сил се дају у админист.
— Цена утврђена —
Исплаћена се писма не
омају. Рукопис се не
враћају.
Листа, рукописе, новац
не естало што се односи
на лист, слати власништу
деста

СТРАЖА

Адреса за телеграме:
"СТРАЖА" — БЕОГРАД
Претплата за Србију
на пошти:
на годину дин. 12.—
шест месеци 6.—
три месеца 3.—
један месец 1.—
Претплата за иностранство
на пошти:
на годину дин. 30.—
шест месеци 15.—
три месеца 7.50

СЛОБОДОУМНИ ОРГАН ЈАКНОГ МИШЉЕЊА

ЛЕФОН УРЕДНИШТВА 1092 Излази сваки дан у 6 ч. пре подне ТЕЛЕФОН ШТАМПАРИЈЕ 1092

Немачка против Аустрије

БУКУРЕШТ, 13. децембра.

Овамо је стигла вест да је између аустријског и немачког двора дошло до расцепа, који се пренео и у војсци. Као узрок овоме наводи се оштра депеша коју је цар Виљем послао главнокомандујућем ерцхерцогу Фридриху. У депеши цар Виљем је рекао да је аустријска војска својим бегством и својим поразом не само осрамотила немачку војску, већ унела у њу и пометњу. Сличну депешу цар Виљем је послао и Фрањи Јосифу.

У Немачкој је дошло до бурних демонстрација против Аустријанаца. Нарочито су силне демонстрације биле у Берлину, Држђанима и Франкфурту.

Услед овог расцепа у овдашњим круговима влада уверење да ће аустроугарска дипломатија почети енергичну акцију за мир.

Миливоје Стојановић

Пуковњак Миливоје Стојановић био се, и као војник и као човек, већ толико истакло у нашој војсци, да данас нема у редовима српске војске из једнога, коме није познат овај ваљани официр наш. Зато за овај мах и немамо потребе много говорити о овоме добром војнику и старешини нашем. То остављамо за доцније, кад се заврши овај страшни и крвави рат. Онда кад у Великој Србији будемо спремали споменицу свих оних, која су костима својим ударили свиор Великој Србији, много листова те златне књиге посветићемо пуковнику Стојановићу.

Миливоје Стојановић рођен је у Пожаревцу, 6. септембра 1873. године. Ту је изучио основну и средњу школу, па је, заволев војску отишао у Војну Академију, и њу је свршио с XXII класом. Још од ступања у Војну Академију, пок. Миливоје је почео живети само са нашом војском и за војском, и у војсци је остао све до своје

Миливој са својим храбрим Расинцима био у истини велики. Спуштајући се од Копаоника низ Лаб Косову, он је са својим јунацима снажно потискивао Турке и Армауте и био је међу првима који су избили на Косову. И у бугарском рату био је на челу дванаестог пука, и у свима борбама, у којима је учествовала шумовијска дивизија, дванаести пук са својим храбрим командантом био је напред, и увек је односио победе. У боју на Рајчанском Риду Миливој се толико одликовао и личном храброшћу и разумним вођењем свога пука, да је престолонаследник Александар, да би му колико толико одао признање, са својим грудима скинуо орден Карађорђевог ордена с мачевима и прикачио га на груди храброме команданту дванаестог пука. И заиста, мало је који и могао с више поноса и заслуге и понети ово, за наше војнике највеће одликовање. По свршетку бугарског рата, пуковник Стојановић постављен је за команданта Краљеве Гарде. Али на томе полагају није дуго остао. Чим је Аустрија објавила рат нама, Стојановић је прво молио, а после и одлучно тражио: да

добије команду над јединицом која ће ићи напред, у борбу. И напослетку добио је други пук првога позива. Сад од Миливоја нико није био срећнији. Други пук је и изаче већ на гласу као пук, који зна само једну команду: "Напред, на непријатеља!" А Миливој је на челу тога пука од храбрих Топличана направљено лавове, који су за кратко време постали аустријанцима право страшило. У свима борбама, у којима је учествовао пук Миливоја Стојановића, Аустријанци нису ни покушавали да дају отпора. Пуковник Стојановић вије се одвајао од својих војника; непрестано је био с њима и уз њих. Али бринући о својим ратницима, није доспевао да брине и о себи: изнебао је и добио запаљење плућа. Болест је брзо напредовала. Миливој је телом слабио, али је дух његов и даље остајао снажан и ведар. И онако тешко болестан, остајао је непрестано на положају, међу својим војницима. Није хтео ни да чује за смену. Али болест је узимала све више маха, и он, телесно већ малаксао, пристаде да привремено преда командовање својим пуком другоме. Па опет само

провиђење није дало, да се овај ваљани старешина одвоји од својих ратних другова. Баш тада, кад је Миливој требао да преда командантску дужност другоме, дође наредба да други пук крене напред на непријатеља. Миливој не хтеде у томе тренутку остављати свој пук. И ако је био већ сасвим малаксао од тешке болести, он остаде на челу свога пука. — Зар да оставим свој пук, сада, кад моји војници иду напред, у смрт? — говорио је пуковник Стојановић. Не, моје је место међу мојим војницима. Кад се сврши борба кад потиснемо непријатеља, отићи ћу у болницу да се лечим. Али сад остајем овде. И повео је свој пук у борбу, у славу. Храбри Топличани надирали су напред, силно као морски талас, кад га сура понесе Непријатељ се уткomesа. — Напред, јунаци! — чуо се снажан, и ако сад већ од болести доста промукао глас храброга команданта. А Топличани су летели напред као лавови. Али баш у ономе тренутку, кад су наши били већ на домак непријатељских ровова, пуковник Миливоје се званих,

смирно погођен непријатељским танкетом и паде, као што пада снажан храст, кад му подсеку корен.

Војници другога пука за час избише на положаје, на којима је само до пре неколико тренутака био противник, али свога команданта не повратише. Он је већ лежао хладан и непомичан.

То је било на коту Тр-навац.

Тако је пао један ваљан наш војник.

Пок. Маливоје био је у пуној мушкој снази; витак као бор, снажан као храст, поносан као соко, храбар као лав. Целим својим бићем био је војник.

Тек ће позније време показати шта је све и колико изгубила наша војска и земља у пуковнику Миливоју Стојановићу.

Ж. О. Дачић.

Сад је цео свет упро очи у нас

Све доскора ми нисмо били толико познати у ономе великоме свету, бар нисмо били познати толико по добру.

И томе смо понајвише били ми сами криви. Нисмо у довољној мери познавали ни себе, ни своју снагу, па смо обично себе потцењивали, а пред свет износили махом оно, што није било најбоље у нас. Аустријанци су опет ту нашу ману врло корисно употребљивали, па су преко многих плаћених листова из дана у дан ширили по свету најразноврсније и највеће лажи о нама и нашој земљи.

Али последњих година почели су о нама све у лепше мислити. Многе аустријске лажи о нама биле су обелодањене.

После наших победа над Турцима, Бугарима и Арнаутима и у Јевропи и у осталом свету већ су почели много већу пажњу обраћати нама и нашој земљи, и све су боље и лепше о нама мислили.

Сад, кад нам је Аустрија без икаква повода објавила рат, цео је свет обратио пажњу на нас и сада су погледи свију народа, и великих и малих, зупрти у нас, у нашу земљу, у нашу храбру војску.

Данас нема ни једнога места на кугли земљиној, у коме просвећени људи живе, а да свакога дана не помену Србе и Србију, да свакога дана не траже и најпажљивије не читају телеграме о нашим борбама, о нашим војништвама и о стању на нашем бојишту.

Цео се свет данас интересује нашом борбом и нашим успесима.

Како све то да објаснимо? Само до пре краткога времена, мало који нас је честито и познавао, ретко је који о нама размишљао, а тек по који ако је с времена на време што о нама читао или слушао! А сада сваки, који само уме читати, свакога јутра журно тражи новине, да у њима ма што прочита и разабере о Србији и српскоме народу!

Све се то може лако објаснити.

Сада се цео свет интересује нашом судбином, с једне стране, зато, што нас је Аустрија неправедно напала, а свет је обично на страни онога, који неправедно страда; а, с друге стране, сад је судбина нашега народа врло тесно везана са судбином толиких других народа; од свршетка наше борбе са Аустријом зависи каква ће изгледати карта Јевропе за много и много година унапред.

Ми се сад не боримо само за себе, за своју земљу, за будућност свога племена; ми сад бијемо бој за толике народе; лијемо крв не само за одбрану своје земље од једног опаког напасника, него за толике друге, па чак и оне веће и силније од нас.

Сад се у неколико понавља оно, што је било пре пет стотина и толико година.

Онда смо ми били бедем, који је бранио Јевропу од турске полуге. Ми смо се онда борили не само за себе, него за цео остали просвећени свет.

Храбри и онда, као и сада, што смо, ми смо дуго и дуго задржавали Турке. Али кад смо на послетку испред много веће турске силе попустили, Турци су за најкраће време били већ под самим Бечом и заповестили да униште целу Јевропу.

Данас смо ми бедем, који задржава швапску најезду, да не покори Балкан, па да се после не разлије преко Мале Азије и Персије чак у Индију.

Од свршетка наше борбе са Аустријом зависи, хоће ли осциона немштина мало стукнути у своје границе, или ће поплавити цео свет и уништити све оно, што су просвећени људи до сада постигли и створили.

Зато Швабе околико и наваљују на нас.

У оваквим приликама наш положај није тако лак; ми морамо много поднети и много жртвовати. Али ће зато и наша победа, која је несумњива, бити у толико већа и славнија.

Ми се боримо за праведну ствар, а правда мора победити.

Српски конзул у Београду

Свечан улазак српске војске у Београд изазвао је цео свет на чуђење и дивљење толико је одушевљење било да је у Београду наш конзул г. Стева Бркић целог дана примао честитања од стране најугледнијих грађана и ако је Италија савезник Аустрије. Али ово чудо од јунаштва није историја заборавила, па зато је цео поштен свет одао врхунско јуначком народу.

Татари о заузећу Београда

Од интереса је изнети пред читалачку публику писање маџарске и бугарске штампе о паду Београда. Њихово узајамно флиртовање и радовање поводом тога прешло је било у татарску фантазију. Јер Маџари и Бугари су од једног порекла татарског — и кад ко умре татарима они скачу око мртваца, поливају се пепелом пљују га да би га после опет поливали. И из овога што они сами у листу пишу потврђује дословце наше наводе њихових карактерних особина.

Маџари

„Вилаг“ доноси ово:

— Београд је наш —

Либорје Франк, тај победоносни војсковођа поклонив је нашем краљу, који је данас прославио 66 јубиларни дан ступања на аустријски престо, — престоницу Србије. Цела Будим Пешта плива у веселу и радости. Удара се у свазвона, осветљавају се прозори и сад понова слушамо, као на дан мобилизације, како живот јечи од радости нервозне престонице, чија грозница расте у силном крешченду.

Овај тренутак очекивали смо пуних четири месеца. Познато нам је било да се талија рата мења. Али је позитивно, да је психолошки важан јулски кишовити јулски кишовити дан по нас. Тог јулскога дана, када нас је све захватио ратни дух, још у зору смо шапућући, очекивали глас који се сада обистинио а доцније смо врло често помишљали о томе.

Још док се оружје ковало и није било оксигирано за рат, још кад су нам се трупе сконцентрисавале по маџарским варошима и селима и овде на пештавским улицама, — сви су очекивали пад Београда, вреждећи непрестано пред редакцијама само да би ту вест чули. Чак и у ратним песмама спомиње то често

Србија! Сада ће у лепом ко-маку у меким и свиленим ду-шецима савати маџарски вој-ници а веш ће им пратићи они који су их мрзели највише“...

Бугари

„Камбана“ полувластични ор-ган бугарске владе поводом пада Београда донео је ово:

„Устанимо сви и одјемо ду-боко поштовање маџарској војсци која је заузела Бео-град. Престоница Србије, ко-ја је у ствари била гњездо завера и највећих зала не са-мо по суседну јој Монархију већ и по нас, јер ту су ор-ганизоване и чете које су стално узнемиравале наше становнике у Македонију. Ко-митет који је ту организован он нам је и одузео Македо-нију ишчупао нам срце из државног организма.“

Па и сад да није у Бео-граду скриван атентат, на дра-гог нам пријатеља пок. Фран-ца Фердинанда и да није при-веден у дело данас се неби изводило око 12 милиона на-људску касапницу. То гњездо је сад разбуцано и за кратко време ми ћемо видети траги-чан завршетак целе те земље, која је вечито стварала неми-ре на Балкану.

Пад Београда значи и мо-рални шамар Русији која је вазда рефлектира на јуна-штво и сигурност Српске вој-ске. Српској војсци задан је смртни ударац и она је још у току рата већ побеђена. Не-ће се ни сачекати исход рата а Србије ће већ нестати.

Ми се придружујемо радо-сти наших пријатеља Маџара надајући се да ћемо ускоро чути још повољније вести.

Како ли ће сад писати?

Одведени у ропство

Милан Бунђа кројач стар 37 год. Балканска (рој 10.

ФЕЉТОН

ЈЕДНО ПИСМО

Г-ци Лепосави Васиљевићевеј
милосрдној сестри

Свилајенац.

Мила моја Лепша!

После петнајест дана мога робовања под Швабом, хоћу да ти се јавим и да ти опишем мој живот за то време. Пре свега хоћу да ти опишем свој стан:

Дакле мој стан то није обична приватна кућа већ то је радионица у којој се о-прављају аутомобили а има и шест гаража за њихово сме-стиште а газда те имаовине је заступник фирме Н. А. Д. Г. Г. Браћа Ристић инж. Радионица се налази у Бран-ковој улици бр. 30 а мој стан у истој зграда, на другом спрату, и то на таквом ме-

сту да са терасе и собњег прозора има диван изглед на Саву и савски мост.

Да ће аустријска војска да уђе у Београд то нико од становника знао није, до полицијска.

У недељу 16. пр. м. одем са мамом и татом код једне госпође да видимо шта ради са новорођенчетом, чији је муж у рату, и она измоли од маме и тате да останем код ње да ноћим. Седели смо до 10 часова а затим легнемо и мирно спавасмо до 1 час по поноћи; кад нас из сна трже рика француских топова, који бежу намештени више Што-фаре (госпођа код које сам ноћила становала је у Пали-лули) те се од силног топов-ског пуцања цела кућа тресла. Уставасмо, погледамо кроз прозор и видесмо да остали становници куће бежу потпуно обучени и спремни за бегство, али куда, ни сами не знају а

ми пошто на толику рину наших топова, нечусмо није-дан одговор аустријског топа, легосмо и ако нисмо могли дуго заспати; ној није дао њен синчић који се беше про-будио, а ја пак почех да раз-мишљавам како се моја сад бри-ну, пошто су ме оставили да ноћим. Мислећи то заспах!

Кад сам се пробудила било је 6^{3/4} часа. Госпођа је устала раније и већ окупала свог синчића. Ја се брзо обучем, па изађем на улицу, кад тамо оно се окупиле све саме жене и причају како нема нигде једног жандарма и како је полицијска побегла још за време док су томови пуцали. Нисам имала више шта да чујем и вратим се унутра и рекох госпођи да хоћу да идем ку-ћи. Али ме она непусти док моји не дођоше да ме одведу. Улице бежу испуњене жен-ским светом али ипак изгле-даху тако пуне и жалосне.

Београд беше тако туробан, тако тужан и жалостан, да изгледаше као мајка кад са-храни и последње своје је-динце.

Тако је трајало два дана ишло се али нико није знао куда, говорило се о свему и свачему али нико није смео ни помислити шта ће с'нама бити. У среду 19 новембра дође један момак и рече нам да је аустријска извидница дошла. Мени беше тако тешко као да сам мајку изгубила. А и како да не, и ако нисам своју рођену мајку изгубила а оно нашу општу мајку сви-ју нас мајку Србију.

До подне сам била просто као луда а после подне пред-ложних маме да одемо до јед-не госпође. И ми пођосмо. Кад прођосмо поред двора на њему су се већ виделе три заставе: Аустријска, Маџар-ска и Хрватска, које нам срце парају а пред дворцем се по-

стројила њихова стража. Ми пођосмо даље а кад дођосмо до Лондона ту се скупило мноштво света већу којима беше више Маџара и Маџа-рица, који су радосним оком очекивали аустријску војску и гледали на њу као на своје спасиоце.

Ја замолих маму да се вра-тимо кући јер нисам могла од жалости да гледам. Седи-мо и разговарасмо, кад неко зазвони на капију а ја мисле-ћи да је ко од наших и не погледах на терасу да видим прво ко је одохо одмах да от-ворим. Али кад дођох на сре-дини дворишта ја спазих јед-ног капетана и два војника а-устријска, који и не сачекаше да им ја отворим капију већ је сам капетан отвори калау-зем. Поздрависше ме немачким језиком, но ја им одговорих српски. Затим ме упита о-пет немачки знам ли ја не-мачки, ја одговорих да знам

Свете Жртве

† Ђура Н. Беловић

пешад. мајор, командант батаљона

У крвавој борби на Љигу, бранећи, са осталим својим официрима и војницима, своју Отаџбину од аустријских крволока 14 новембра тек. год. био је тешко рањен. Непријатељско талас, при јуришу, пробило му је и скрхало кост десне ноге у бутину. Пренесен је у Паланку, а затим у Ниш, где је 18 новембра услед тровања крви подлегао рани. Умро је да вечито живи.

У нишком гробљу сахрањен је са свима почастима, које његовом чину припадају, уз саучешће целог Ниша.

Покојни Ђура био је крајсан човек, друг и пријатељ, увек насмејан и весео. Само онај, који га није познавао за њим неће зажалити.

У срп. турском и бугарском рату, када је унапређен за мајора, као и у овој данашњем рату одликовао се храброшћу, али му не беше суђено да после неколико дана види ослобођену Србију и Београд, који је он јако волео.

Његов бујан живот, као најлепши мирисави цвет одкинут је, да се уплете у бесмртни венац Велике Србије.

Слава ти и хвала наш храбри и добри Ђуро!

Арбод.

† Милан Поробић

Данас смо дознали за страшну вест, да је наш главни сарадник Милан Драг. Поробић, дипломирао правник умро је 13 овог месеца у нишкој Војној болници, од задобивених рана у последњим борбама са заклетим непријатељем.

Овај велики губитак који је задесио нашу редакцију, већи је и осетнији је за породицу друштво и отаџбину, које је млади Поробић волео свом својом великом и узвишеном душом.

немачки али врло слабо. У разговору стигосмо до прве гараже: држ војници отвараху гараже и разгледаху да нема какав ауто, бензин или зејтин он ме упата где би могао он да станује: одговорих му да не знам а да код нас нема места јер имамо малог простора. Затим ме упита где је стан нашег газде и каква има намештај: нашта му одговорих да је њихов стан далеко одавде, на дорћолу, а да намештај имају нешто боље од нашег (само да не би тамо ушао). Он ми се захваљујући па извади из свог унутарњег џепа један српско-немачки речник и пружи ми га с речима „Изволите узети овај речник па потражите у њему речи које не будете разумели.“ Ја примих речник и захваљујући му се али кад отворих прву страну речника ја прочитах овај запис

Уцвелелим родитељима наше најискреније саучешће а врлом покојнику нека је лака јземља за коју је проли своју витешку крв.

РАБОШ

Кад су Аустријанци заузели Ваљево, дворска канцеларија је установила нарочити орден који је имао да се однесе по нарочитом куриру Поћорек у Ваљево.

Курир је дошао у Ваљево у највеселијем моменту т. ј. кад је Аустријска војска бежала испред наше, а пошто је и Поћорек бежао то је он једва успео да му прикачи орден на — позадину.

Остали у Београду

Авђа Милосављевић са четворо деце Деспот Ђурђа ул. број 15.

Јеца Белимарковић иста улица.

Катица С. Милошевић, са сином Матијом.

Јулка Петковић.

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

Г. Шарчевић

Г. Шарчевић нас је уверио да се разговор водио, између њега, председника општине као и кметова о томе да се инжењери и лекари пребаци на државни буџет и да се на тај начин олакша буџет општински у овој ратној години а тако исто вођен је разговор да се сиротиња општинска пребаци на војира ни кредит за остале пострадале вароши и округе, то ми овом белешком исправљамо ону нашу селешку, у колико се то на њега односи.

Такође г. Шарчевић нас је уверио документима да није био ван Београда него с малим прекидом, овет с дужности, до 17 новембра када је и Београд евакуисан.

Наша белешка, је имала циљ да заштитимо општинско особље, па како г. Шарчевић стоји на истом гледишту

то ми радо дајемо места овом напису.

Пажња министру грађовина
Г-ца Вида Николића телефонскиња за време аустријске окупације, била је непрекинуто у друштву аустријских официра.

Као државни службеник она се својим оргијањем дисквалификовала и с тога не би требала да буде у државној служби. Њена кривица је потпуно утврђена. Скрећемо пажњу министру на ово.

Реактивирали

Последњим указом враћени су у резерву, пређашњи пешадиски поручници: Витомир Илић и Чедомир Маранковић.

Из Општине Београдске

Општина Београдска позвала је наредбом да још од почетка рата све чиновнике који су услед бомбардовања одбегли у унутрашњост, да се врате на своју дужност, они који то нису учинили, отпуштени су. Е сад је ред да упитамо нашу општину: по ком праву г-ца Начићева седи у Нишу и прима теренски додатак и плату. Та г-ца и суваше узима себи слободу.

Погинуо официр

Милан Дрндаревић административни чиновник 5 класе Дирекције Српске Државне железнице, погинуо је као резервни коњачки поручник, 30 октобра код села Ушће. Слава му.

Нови официри

Последњим указом Н. В. Престолонаследника Александра произведени су у чин пешадиског п. поручника писари прве класе и резервни пешадиски наредници: Милоша Степановића, Радована Ђорђевића, Стојана Марковића, Драгутина Т. Денића и Војислава Н. Станковића и писаре прве класе и резервне пекарске нареднике: Ранка Ј. Живковића и Радојка Радошевића.

У чин артилериског п. поручника писаре прве класе и резервне артилериске нареднике: Витомира Јовановића и Јована Јанковића.

Да је ово речник
Ж. Степановића
уч. V раз. Шаб. гимназије
тврди **М. Грујић**
уч. V раз. Шаб. гимназије

Беше ми тако тешко као да ми је нож у срце забоден а сузе ми ливуће на очи јер ми у памети дође грозна слика на који је начин ова књига доспела у руке овога капетана и да ће може бити иста судба снаћи и нас као и овога ђака. Капетан је још увек стајао и посматрао ме онако замишљену. Најзад ми рече „Госпођице ми ћемо још вечерас доћи овде са два аутомобила које ће мо још вечерас доћи овде са два аутомобила које ћемо ту опривити.“ „Изволите Господине.“ А тада бесмо на капију он се окрете к' мени и рече „Госпођице ако ми напустамо Београд хоћете и Ви самном.“ Ја изгубих сваку наду на живот, па као да је смрт већ

ту код мене, хоћу да му кажем бар оно што ми на срцу лежи па нека умрем али јуначки. Зато га погледах једним дугим презривим погледом а он ме само негренице гледаше и смешкаше се као целат кад држи сјакиру у руди и чека час кад ће ми скинути глву с' рамена. Ја га још једном погледах али благим и жалним погледом који је он добро видео, па му рекох „Јесте ли Ви само зато дошли у Србију — ако сте само зато дошли онда благо нама: али то од Вас није лепо као од једног Угарског официра. Најзад идите Ви а ми ћемо за Вама. И у моменту кад сам то изговорила он пружи руку а мени се учини диже сабљу да ме посече, али кад чух речи „Ја Вам честитам Госпођице, ја дођох мало к' себи а он ту на капији представи ми се. Звао се Улбрих, Рукова се самном и оде.

После пораза

ПЕТРОГРАД, 8. децембра.

„Моринг Пест“ штампао је ово интересно писмо једног Мађара, послато из Пеште 30. новембра:

— Мађари се свесте —

Огорчење Угарске против Немачке и Аустрије вагло расте и потврђује се факат, да је јужна аустро-угарска армија толико разбијена, да више и не постоји. У последњим бојевима са Србима Аустријанци су изгубили подесет хиљада убијених и рањених и 35 хиљада заробљених. У кратком размаку између привидног одступања и муњевитог наступања Срба, аустријска војска изгубила је топова и ратног материјала више него што су Срби имали за све време рата.

— Пештанци десетковани —

Међу пуковима, који нису могли избећи смрти, налазе се мађарски пукови 4. корпуса, међу којима и један пук искључиво од Будимпештанаца. То је 32 пешадиски пук у коме је био Моливари и све личности најдражаје мађарском срцу. Жалосни остаци армије генерала Поћорек, који је смењен из „здравствених разлога“ налазе се сад у Босни, недалеко од српске границе, а у Земуну и на позицијама према Смедереву, Аустријанци су наместили тешке топове за спречавање упада Срба у Угарску, од чега Мађари сад стрепе.

Од целе аустријске војске која је наступала у Србију, једва половина 4. корпуса успела је да побегне у Босну.

— „Да се преда Суду!“ —

Када је цар Фрања Јосиф добио тачан извештај о поразу своје јужне армије, бразнуо је у плач и наредио да се генерал Поћорек одмах преда суду.

АРМАН.

КЋЕРИ ГРЕХА И ПОРОКА

Први корак у порок

(12)

ГЛАВА II

— Аллујја! —

Зар њега Невенка није волела. Зар су они само шегу са њиме терали. А он толико сањао о срећи. Било му је тешко. Није знао шта да каже. Нејбоље да ћута. Бојао се да не каже какву глупост. Нулић је добро одазио колики је успех постигао. „Само напред куражно!“ говорио је он самом себи — па ће бити успеха. Мала дивљакуша ће бити најзад твоја! Најзад је гробна тишина. После дугог ћутања најзад Н. Нулић опет узети реч „Знајте ли шта колега. Ја сам не-

што смислио. Али тражим од вас часну реч, да ме никада већете одати. Знајте да би то што сам хтео да вам поверим, учинило тако тежак утисак на г-цу Невенку и њене родитеље, да си све вриштали од бола. Они тај ваш корак не би друшке гумачили до увреду и то би бих страшно болело. А освета је колега слатка управо најслађа задовољштина, коју је човек у стњу себи да прибави. Јовановић уместо сваког одговора, пружи тремо своју белу руку, коју Нулић халаљиво као каква звер дохвати и не пушташе је.

Ја сам стајала на капији још неколико минута као смењена од чуда док ме мама са терасе не позва горе питајући ме „шта хоће тај Господин“, али ја јој несмехом рећи праву истину јер бих јој тиме већи бол нанела. Рекох јој да тражи став. Кад је капетан са аутомобилима дошао о томс ништа не знам јер из себе нисам излазила.

После три дана сиђем доле да проперем нешто мало кад оно по авлији шетају и певају аустријски војници. Међу њима беху 4. Мађара, 2 Немца и 1. Чех. Кад ме спазеше Мађари ме поздравеше и замолише ме да и њима оперем по штогод. Пристадох и опрах још истог дана, сутра дан опегах и одмах им предадох а они мени дадоше 240, а један од њих по имену Месарош извади сребрни напрук и даде ми га.

Сви они људи и ако нам

никако зло нечињашу беху ми тако одвратни, тако антипатични, да просто нисам могла да их гледам.

Од њих сам издвајада само Чеха.

Од њега дознадосмо да они нису узели Крагујевац као што су остали говорили и да они немају више војску до само старце младиће и неспособне за војну.

То нас је до некле блажило а и нада у Бога да он никад веће заборавити Србију крепила нас је.

(Свршиће се)

КОЛОНИЈАЛНА РАДЊА
ОБРАДОВИЋА И СТАНКОВИЋА

преко пута Народне Банке отворена је. 1—3.

Колонијална радња

Алкалаја и Рајковића

БЕОГРАД

отворена је сваког дана

1-3-196

„Стража“ прима огласи!

На зимовник

КОЗЕ и ОВЦЕ примају на зимовник. Имам празовита јарца, добре расе. Ко има козе нека доведе ради оплођења. Имам и

МЕДА У САЂУ ПЛАНИНСКОГ

коме треба нека похита. Тако исто имам повећу количину парадајза у флашама добро укуваног на продају.

МИЛ. ПАЈЕВИЋ

економ — пчелар Московска ул. бр. 45

Обућарској радњи

Милека Р. Милетића

КРАГУЈЕВАЦ

потребни су 6 обућарских радника за мушки и женски посао. Зарада добра. Посао сталан.

5-5

Радња Хајима Н. Тесте

КНЕЗ МИХАЈЛОВА УЛ. БР. 28. ОТВОРЕНА ЈЕ СВАКИ ДАН

и препоручује пошт. муштерији леп избор *шифофа* за *костиме* и *хаљине* нарочито у *црнини* и *тегел*, порхета за хаљине и домаћег као и белог у разним квалитетима, Марама вунених, чарапа мушких и женских вунених, рукавица топлих, Сомота црног и у боји као и платна сваковрсног за чаршаве и друге домаће потребе. *Сва робу продаје по старим ценама.*

330 -12-

С ПОШТОВАЊЕМ ХАЈИМ Н. ТЕСТА

Кафана

„Два Јелена“

Свадарска улица

Чама пиба 20 п. д.

Две ПИСАЋЕ МАШИНЕ, ЈЕДАН А-МЕРИКАНСКИ СТО ко има на продају, нека јави уредништву овога листа. -6-

Поручбине

за књижару М. Ив. Живковића и Комп. могу се сла-ти сваког дана. 7-10

Ужичних производа и других ДЕЛИКАТЕСА

ПРЕПОРУЧУЈЕ РАДЊА

ЈОВАНКЕ ГРУЈИЋ

Сремска улица до кафана „Мали Војник“

Нарочито препоручује увек свежег печења, кобасица, саламе, сал-фаладе, дебрецинера, шунке, сла-нине, сира (кашкавља), српског сира. Цене су солидне, а услуга у свему брза и тачна.

110

-11-

ВАГЕ

Најбољи су из радње

Јелице Грујића

Јаворска ул бр. 7

Врше се оправке свију мерила

1-10-295

ВАГЕ

Шлеског угља

првог квалитета дивара 7.50 сто килограма без

подвоза. Може се добити на стоваришту Српске Банке. Стовариште је на Сави (Бара Венеција) Новац се полаже код Српске Банке преко пута гвождарске радње Ранка Гођевића на Сави.

1-10

Дрвени Крст

моли за поклоне: новаца, душека, гаћа, чарапа, сламарица, кошуља, јоргана, јастука, поњави, вилица, шареница, пешкира, марама, назувца, опанака, ципела, анула и посуђа.

Печаторезачка радња

ИЗ БЕОГРАДА

Мирка Ерленвајна

Обреновића улица преко пута „Руског Цара“ у Нашу

прима поручбине штамбиља и печата. Гравира златне и сребрне ствари израђује брзо и солидно по умереној цени. На захтев шаље свој илустровани ценовник.

-7-

ЧУВЕНИ СА ЛЕВТИНОЋОМ И БОГАТИМ ИЗБОРОМ
НОВИ
МОДЕ САЛОН

ЖЕНСКИХ ШЕШИРА и разкоз материјала

почео продају колекција добивених за ову сезону. Модискињама знатан радат. Оправке врши по спуштеној цени. Стан у дворишту Краља Милана улица бр. 120, идући „Славији“ — у сопственој кући.
С. М. ЛАЗАРЕВИЋ

-11-

ШТАМПАРИЈА

Драг. Грегорића и Друга

БЕОГРАД

Космајска улица бр. 22.

БЕОГРАД

Препоручује се поштованом грађанству за израду сваковрсног штампарског посла као: часописа, циркулара, вињета, свадбених позивница, вереничних карти, посмртних листа

Штампарија је снабдевена са најмобертијим новим словима, шарама и легијама.

Штампарија је снабдевена са четири штампарске машине и две СЕЦ МАШИНЕ за слагање, да би могла сваки посао израдити на потпуно задовољство пошт. своје муштерије.

Израда је чиета и брза, — Цена умерена.